

**COSTA ENTENDRE
REACCIONS TAN
EXTREMES**

David Bueno i
Torrens

**Professor i investigador de
genètica de la UB i divulgador
de la ciència**

El poder de les banderes

JOAN OLLER

Fa una vintena d'anys, en una manifestació vaig veure un noi que cremava una bandera. De sobte un home que s'ho mirava encuriosit va saltar d'on era esperonat per un ressort invisible i li va començar a clavar cops de puny amb ira. Sempre m'he preguntat per què hi ha persones capaces de matar, o morir, per una bandera –un objecte que des del punt de vista purament físic només és una fibra teixida i tenyida amb uns pigments que reflecteixen determinades longituds d'ona de la llum–. No sóc tan ingenu: psicològicament, en la bandera concentrem les virtuts que ens atribuïm com a nació, si és la nostra, o els greuges que atribuïm als altres, si és d'un poble amb el qual tenim un litigi. Tanmateix, només amb aquest efecte psicològic que transmetem culturalment, costa entendre tanta passió i unes reaccions tan extremes. Cal que hi hagi un substrat més

profund que ho faciliti. Un treball que s'acaba de publicar a *Behavioral Neuroscience* ha trobat la resposta en una neurohormona, l'oxitocina. Ara que hem iniciat la transició nacional, penso que val la pena saber com pot reaccionar el nostre cervell.

L'OXITOCINA REALITZA múltiples funcions. Les més conegudes són facilitar el part i iniciar la producció de llet, però no és una hormona exclusivament

La relació entre banderes, nacions, oxitocina, doble moral i defensa agressiva ens hauria de fer pensar, a tots

femenina; ambdós sexes en fabriquem. En aquest sentit, el seu paper en el cervell està associat als lligams afectius i la protecció dels fills, al reconeixement social i a l'establiment de grups i relacions de confiança. Diversos treballs científics publicats aquests darrers anys han demostrat que també està implicada en la generació d'una regla de doble moral, que fa que confiem molt més en els membres del nostre grup que en els dels altres, que hi cooperem i els afavorim molt més. A més, també promou, com descriu un treball publicat l'any passat, "la defensa agressiva cap a persones d'altres grups amb els quals hi hagi qualsevol mena de competència, i propicia la manca de cooperació amb elles". També es relaciona amb l'empatia, però a nivells de producció normals es manifesta de manera majoritària amb els individus del propi grup. Tota una bomba de rellotgeria emocional dins el nostre cervell, que condiciona les nostres respostes en funció de múltiples variables externes.

EN EL TREBALL QUE ESMENTAVA es va analitzar quins factors identitaris desenvolupen més el sentiment d'unió i protecció cap a la pròpia nació, i a través de quins mecanismes neurals. Se'n van valorar diversos, entre els quals diferents manifestacions culturals, monuments, la propensió a adquirir productes propis, aspectes gastronòmics i, també, les banderes. El resultat fou clar: les banderes són els únics trets identitaris dels analitzats que estimulen aquest sentiment d'unió i protecció, i ho fan precisament a través de les funcions socials i grupals de l'oxitocina.

NO PRETENC EXTRAPOLAR dades científiques a situacions polítiques concretes de manera partidista –la subjectivitat ho faria completament inadequat–, però aquesta relació entre banderes, nacions, oxitocina, doble moral i defensa agressiva ens hauria de fer pensar, a tots. D'una banda, per no deixar-nos arrossegar, amb independència de quina sigui la bandera que considerem nostra, però sobretot per no permetre que la demagògia manipuli els altrament lícits sentiments identitaris i els polaritzi en excés, com determinats polítics fan massa sovint, atès que aquesta manipulació dels factors externs és la que marca la diferència entre les reaccions impulsives i les meditades. L'oxitocina no fa bromes, ni tampoc avisa.